

Література

1. Верига Ю.А., Коба О.В., Миронова Ю.Ю. Ієрархічна система формування внутрішньої звітності за центрами витрат машинобудівного підприємства // Актуальні питання сучасної економічної думки : кол. моногр. – Полтава : Симон, 2018. – С.115-129.
2. Кукоба В.П., Шумейко О.С. Застосування методу структуризації для визначення об'єктів бухгалтерського обліку витрат наукового дослідження // Наукові праці НДФІ. - 2022. - № 3. - С. 90-99.
3. Позов А.Х. Формування внутрішньогосподарської (управлінської) звітності промислових підприємств.- Дисертація канд. екон. наук: 08.00.09, Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К., 2013.- 200 с.

e-mail: lenashumeyko@ukr.net

УДК: 657.421.3

Шумейко Олена Сергіївна

аспірантка

ДННУ «Академія фінансового управління»

ORCID ID: 0000-0002-6094-7672

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ СЕЛЕКЦІЙНИМИ ЦЕНТРАМИ В УКРАЇНІ

Анотація. За поточного стану економіки України точний і достовірний облік витрат на наукові дослідження є надважливим завданням. Українські центри селекції знаходяться у важкому фінансово-економічному стані, що суттєво обмежує потенціал селекції для рослинництва і тваринництва. Тому, запропоновано запровадити систему управління витратами, в межах якої рекомендовано утворити орган, що буде здійснювати облік витрат на дослідження і розробки для агросектору та визначати доцільність цих витрат.

Ключові слова: агробізнес, селекційна організація, облік витрат, управління витратами

Аграрний сектор України, як і у попередні роки, відіграє ключову роль у функціонуванні її національного господарства, оскільки є чи не найважливішим утворювачем лівової частки валового внутрішнього продукту і гарантом продовольчої безпеки не лише країни, а і багатьох держав світу [1; 2]. Від початку віроломного вторгнення російського агресора на територію України у лютому 2022 року ним здійснюється постійне руйнування не лише промислових та інфраструктурних підприємств країни, а і значної частини потенціалу агросектору. Однак, навіть при призупиненні через безпекові обмеження та руйнування інфраструктури діяльності значної кількості сільськогосподарських підприємств, переміщенні населення із зон ведення військових дій, серйозних втратах агротехніки агробізнес не знизив, а навпаки суттєво підвищив питому та загальну продуктивність агровиробництва.

Для втримання поточного стану агровиробництва в Україні здійснюється те можливе, що дозволяє розвиток власного агросектору. Відповідно, агропідприємствами ставляться перед собою амбітні цілі змін, які можливо досягнути лише з використанням проривних новацій, що утворюються в результаті проведення ґрунтовних наукових досліджень та здійсненні розробок. Нажаль суттєва обмеженість зараз агробізнесу у фінансових ресурсах визначає пріоритетні завдання для систем управління агропідприємств, серед яких чи не найважливішим є максимально раціональне використання коштів на різні напрями діяльності, у том у числі й дослідження та розробки нових продуктів та технологій [3]. Саме тому, вирішальне значення набуває оперативний, правдивий і неупереджений облік витрат на дослідження і розробки, здійснювані для потреб агросектору, а також підприємствами цього сектору національного господарства, особливе місце серед яких займають селекційні центри.

У сучасних умовах ведення агробізнесу пріоритетним залишається зростання продуктивності тварин та врожайності сільськогосподарських культур, підвищення їхньої стійкості до хвороб і шкідників, що досягається зусиллями селекціонерів. Діяльність селекційних підрозділів Національної академії аграрних наук України (НААНУ) та українських або спільних з Україною іноземних селекційних центрів та лабораторій підтверджує наявність певних досягнень у сфері селекції рослин і тварин в країні, однак, це мало позначається на загальному стані вітчизняної селекції та частці у світовому ринку селекційної продукції. Стримуючим фактором у цьому є низькі обсяги інвестування у селекційну діяльність, що вимагає суттєво економити кошти, виділені на неї. Також, військова агресія РФ проти України створює невизначеність та ризики для бізнесу, що ще більше стримує капіталовкладення в аграрний сектор та унеможлиблює появу нових технологій і методів агровиробництва.

Вирішення проблеми підвищення результативності діяльності селекційних організацій в Україні повинно ґрунтуватися на удосконаленні процесів управління витратами цих організацій, важливим елементом якої є оперативний, достовірний і об'єктивний облік витрат на дослідження і розробки.

Цей облік повинен бути спеціальною управлінською функцією ефективної системи керування витратами селекційної організації. Нажаль, більшість підприємств агросектору, у тому числі й селекційні, не мають хоча б якоїсь системи управління витратами, не кажучи вже і про ефективну систему. Тому, є нагальна потреба створення на агропідприємствах систем управління витратами і першим кроком у цьому повинно бути виокремлення і упорядкування спеціальних процесів з обліку витрат на дослідження і розробки в селекційних центрах.

Організаційно напрям з обліку витрат на наукові дослідження в селекційних організаціях повинен передбачати утворення локального підрозділу в загальній системі органів управління витратами. Цей підрозділ повинен мати чітку стратегію здійснення витрат на дослідження і розробки, яка має відповідати стратегічним цілям селекційного центру. Для досягнення цілей та виконання завдань селекційної організації у новоствореному підрозділі слід акумулювати людські, матеріальні та фінансові ресурси для проведення досліджень і розробок, а також надати право даному підрозділу на використання наданих ресурсів. Процеси функціонування цього підрозділу повинні включати в себе можливості використання сучасних ІТ-технологій, раціональне розподілення завдань між виконавцями та застосування новітніх аналітичних інструментів для обліку витрат науково-технічної діяльності, а також підготовку звітів про обґрунтованість витрат ресурсів. Визначення обґрунтованості витрат слід проводити на основі аналізу облікових даних про витрати на дослідження та розробки, порівнюючи отримані результати із передбачуваними. Якщо отримані результати перевершили передбачувані, то обґрунтованість витрат не повинна викликати сумнівів. Важливим критерієм при оцінюванні доцільності здійснених витрат повинен бути критерій мінімаксу – мінімуму витрат при максимумі результату. В якості передбачуваних витрат і результатів доцільно скористатись загальним бюджетом селекційної організації. Такий підхід дозволяє підприємству бути більш гнучким та реагувати на зміни в економічному оточенні для забезпечення оптимального використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей.

Мінімізація витрат на дослідження і розробки у селекційних організаціях України не повинні впливати на якість наукових робіт. Контроль за якістю робіт повинен здійснюватись на основі внутрішніх процедур, а результати цього контролю повинні порівнюватись з обсягами та обґрунтованістю витрат на дослідження. У випадку зниження якості робіт з причин недостатності ресурсів подальше зниження витрат слід припиняти аби не отримати суттєвих збитків не

лише від самих досліджень та розробок, а і втрат врожайності чи продуктивності агровиробниками, що спричинить втрати селекційних організацій через позови цих виробників за неякісну продукцію.

Література

1. Державний комітет статистики України. Діяльність підприємств. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 5.04.2024).
2. Національний банк України. Щомісячні опитування підприємств України. URL: bank.gov.ua (дата звернення 5.04.2024).
3. Рогожук Н. Перспективи розвитку аграрного бізнесу в Україні в умовах війни. Економіка та суспільство, № 54, 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-14>. (дата звернення 5.04.2024).

УДК: 338.43:664.66

Івченко В., кандидат сільськогосподарських наук,
генеральний директор,

Полонська О., старший науковий співробітник,

Солошенок А., головний науковий співробітник,
Український науково-дослідний інститут
продуктивності агропромислового комплексу, E-mail:
uapp_god@ukr.net

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬОГО РИНКУ БОРОШНА УКРАЇНИ

***Анотація.** У тезах розглянуто ключові аспекти зовнішнього ринку борошномельної продукції України. Враховуючи можливості підприємств, показано її експортний потенціал, вказані основні країни-експортери борошна з України.*

З початку повномасштабної воєнної агресії харчова промисловість України зазнала меншого падіння, ніж інші. Нині вона майже відновилася та повернулася до довоєнного рівня. Але й надалі розвиток експорту є найважливішим завданням не лише для зростання галузі переробки, а й для розвитку аграрного виробництва.